



V Praze dne 20. 11. 2012
Sp. zn.: 383/12-NKU20/184/12

**Stanovisko
ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky
za 1. pololetí 2012**

(k sněmovnímu tisku č. 832)

**předkládané v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 166/1993 Sb.,
o Nejvyšším kontrolním úřadu**

**Předkládá: Miloslav Kala,
viceprezident Nejvyššího kontrolního úřadu**

Nejvyšší kontrolní úřad (dále také „NKÚ“) předkládá Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, své stanovisko ke sněmovnímu tisku č. 832 *Zpráva o plnění státního rozpočtu ČR za 1. pololetí 2012* (dále také „Zpráva“).

Obsah:

- I. Výchozí předpoklady zpracování státního rozpočtu a shrnutí vývoje hlavních ekonomických ukazatelů za 1. pololetí 2012, včetně připomínek NKÚ
- II. Výsledky hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí 2012 a pokladní plnění státního rozpočtu k 30. 9. 2012
- III. Hospodaření veřejných rozpočtů v 1. pololetí 2012

I. Výchozí předpoklady zpracování státního rozpočtu a shrnutí vývoje hlavních ekonomických ukazatelů za 1. pololetí 2012, včetně připomínek NKÚ

1. Při přípravě státního rozpočtu České republiky (dále též „SR“) na rok 2012 vycházeli zpracovatelé mimo jiné z predikce základních makroekonomických ukazatelů zpracované Ministerstvem financí v červenci 2011. Návrh SR tak počítal s meziročním přírůstkem hrubého domácího produktu (dále jen „HDP“) ve stálých cenách o 2,5 %, růstem spotřeby domácností ve výši 2,0 %, snížením spotřeby vlády ve výši 2,1 %, růstem objemu mezd a platů ve výši 4,4 %, průměrnou mírou inflace 3,5 % a průměrnou mírou nezaměstnanosti 6,4 % (metodika dle výběrového šetření pracovních sil).

Na základě těchto předpokladů (mimo dalších) byl sestaven SR, ve kterém jsou stanoveny příjmy ve výši 1 084,7 mld. Kč, což oproti schválenému rozpočtu roku 2011 znamená nárůst o 29,0 mld. Kč (2,7 %). Oproti skutečnosti dosažené za rok 2011 to však znamená nárůst předpokládaných příjmů o 71,9 mld. Kč, tj. o 7,1 %. Přestože došlo v roce 2011 k nenaplnění rozpočtovaných příjmů o 42,9 mld. Kč, vycházel SR z předpokladu, že v důsledku některých zákonných úprav – např. zvýšení sazby daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“), zvýšení počtu osob povinně nemocensky pojištěných – dojde nejen k zastavení propadu, ale naopak k růstu příjmů SR. NKÚ v této souvislosti upozorňuje, že z hlediska omezené výše privatizačních zdrojů je rozpočtování příjmů z privatizačního účtu ve výši 15,0 mld. Kč v kapitole *Všeobecná pokladní správa* ke kompenzaci deficitu důchodového systému v roce 2012 jednorázovým a nesystémovým opatřením. Výdaje SR byly stanoveny ve výši 1 189,7 mld. Kč, což je o 1,0 mld. Kč méně, než bylo rozpočtováno v roce předchozím, ale současně to znamená nárůst o 34,2 mld. Kč oproti skutečně vynaloženým prostředkům SR v roce 2011. Toto zvýšení se promítlo do nárůstu běžných výdajů o 56,2 mld. Kč při snížení kapitálových výdajů o 22,0 mld. Kč.

Již v době schvalování SR bylo zřejmé, že výchozí předpoklady z predikce základních makroekonomických ukazatelů zpracované Ministerstvem financí v červenci 2011 nebudou naplněny. Predikce základních makroekonomických ukazatelů zpracovaná Ministerstvem financí v říjnu 2011 totiž obsahovala významné odchylky od původních předpokladů z měsíce července – růst HDP o 1 % oproti původně předpokládanému zvýšení o 2,5 %, snížení spotřeby domácností o 0,5 % oproti původně předpokládanému zvýšení o 2,0 %, snížení spotřeby vlády o 0,5 % oproti původně předpokládanému snížení o 2,1 %, růst objemu mezd a platů ve výši 2,7 % oproti původně předpokládanému zvýšení o 4,4 %.

2. Státní rozpočet České republiky na rok 2012 byl schválen zákonem č. 455/2011 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2012, (dále jen „zákon o SR“). Příjmy v něm byly stanoveny ve výši 1 084,7 mld. Kč, výdaje ve výši 1 189,7 mld. Kč. Rozpočtovaný schodek ve výši 105,0 mld. Kč by měl být podle zákona o SR vypořádan zvýšením stavu státních dluhopisů do výše 101,3 mld. Kč, zvýšením stavu přijatých dlouhodobých úvěrů do výše 5,9 mld. Kč a změnou stavu na účtech státních finančních aktiv, a to jejich zvýšením o 2,2 mld. Kč. **NKÚ k uvedenému vypořádání schodku SR**

NKÚ opět uvádí, že podle § 36 odst. 9 rozpočtových pravidel **je státní dluh souhrnem státních finančních pasiv**. Dle dostupných podkladů odpovídá rozdíl mezi údaji o státním dluhu uvedenými ve Zprávě cca výši závazků z nesplaceného upsaného kapitálu, které jsou v tabulce č. 78 uvedeny jako součást státních finančních pasiv. **Použití rozdílných údajů o výši státního dluhu není ve Zprávě komentováno.**

7. **NKÚ opět doporučuje** ke zvýšení informační hodnoty Zprávy uvádět a komentovat v části týkající se vývoje státních finančních aktiv a pasiv také stavy pohledávek z poskytnutých návratných finančních výpomocí, majetkových účastí a cenných papírů, jejichž majitelem je stát a se kterými jsou příslušní hospodařit správci kapitol. Tyto údaje má Ministerstvo financí k dispozici vzhledem k povinnosti evidovat uvedené pohledávky, majetkové účasti a cenné papíry mimo bilanci státních finančních aktiv a pasiv podle § 36 odst. 4 rozpočtových pravidel.

Dále NKÚ doporučuje uvádět v této části Zprávy podrobnější informace o stavu a pohybu peněžních prostředků na jaderném účtu a na zvláštním účtu rezervy pro důchodovou reformu, včetně údajů o investovaných prostředcích těchto účtů.

8. K údajům v tabulce č. 78 na str. 141 NKÚ podotýká, že stavy k 1. 1. 2012 nenavazují v položkách *Pohledávky státu vůči tuzemsku z NFV a realizovaných záruk* (rozdíl -0,1 mld. Kč), *Majetkové účasti státu vůči zahraničí a tuzemsku ve správě MF* (rozdíl +2,0 mld. Kč), *Státní finanční aktiva celkem* (rozdíl +1,9 mld. Kč), *Závazky z emise státních dluhopisů* (rozdíl -0,1 mld. Kč), *Závazky z nesplaceného upsaného kapitálu* (rozdíl +2,0 mld. Kč) a *Státní finanční pasiva celkem* (rozdíl +2,0 mld. Kč) na stavy k 31. 12. 2011, jež jsou uvedeny ve státním závěrečném účtu za rok 2011. Důvod rozdílů není ve Zprávě komentován.
9. V poslední větě odstavce pod tabulkou č. 78 na str. 141 Zprávy je uvedeno: „Z hlediska posuzování celkové finanční pozice státu současně nelze opominout ani záporný stav účtu *Řízení likvidity státní pokladny (který však není součástí státních finančních aktiv)* v řádu 172 mld. Kč.“ Pro lepší porozumění textu doporučuje NKÚ uvést význam záporného stavu uvedeného účtu v souvislosti s celkovou finanční pozicí státu a **doplnit do textu Zprávy část, která by se týkala řízení likvidity státní pokladny** (tuto část obsahují např. informace o pokladním plnění státního rozpočtu za 1. a za 3. kalendářní čtvrtletí, které jsou předkládány vládou rozpočtovému výboru Poslanecké sněmovny). Podle poznatků NKÚ je důvodem záporného stavu na účtu *Řízení likvidity státní pokladny* skutečnost, že se prostřednictvím tohoto účtu uskutečňuje investování volných peněžních prostředků souhrnného účtu státní pokladny zejména do cenných papírů. Tyto cenné papíry vykazuje Ministerstvo financí jako součást státních finančních aktiv.
10. Celkový přírůstek státního dluhu za 1. pololetí 2012, který činil podle komentáře na str. 149 Zprávy 136,3 mld. Kč, byl určen schodkem státního rozpočtu ve výši 71,7 mld. Kč, potřebou financovat zvýšení stavu na účtech státních finančních aktiv ve výši 1,1 mld. Kč a zvýšením dluhové rezervy ve výši 64,3 mld. Kč (celkový přírůstek státního dluhu byl podle Zprávy dále ovlivněn přeceněním státního dluhu a rezervy financování ve výši -0,8 mld. Kč). **Zvýšení dluhové rezervy se podílelo více než**

47 % na vykazovaném nárůstu státního dluhu. Podle veřejně dostupných údajů Ministerstva financí dosáhla výše dluhové rezervy ke konci 1. pololetí 2012 minimálně částky 135,0 mld. Kč. Strategie financování a řízení státního dluhu České republiky na rok 2012 s navýšením dluhové rezervy nepočítá. **Podle názoru NKÚ by Zpráva měla obsahovat zdůvodnění vývoje v této oblasti, včetně předpokládaných dopadů do výše výdajů na obsluhu státního dluhu.**

11. V poslední větě na str. 169 Zprávy je uvedeno: „*Průměrný denní zůstatek na Souhrnném účtu řízení likvidity státní pokladny v 1. pololetí letošního roku činil 5,67 mil. Kč, ...*“ **NKÚ opět upozorňuje** na použití nepřesného názvu účtu – podle § 33 odst. 2 rozpočtových pravidel jde o *Souhrnný účet státní pokladny*.
12. V posledním odstavci oddílu 1.3.2. na str. 152 Zprávy a v posledním odstavci na str. 171 Zprávy (část týkající se řízení likvidity státní pokladny) je informace o realizaci půjček, resp. pasivních repo operací na umořovacím účtu v hodnotě 16,2 mld. Kč. Tyto půjčky probíhaly podle Zprávy na umořovacím účtu „... *za účelem zhodnocení prostředků ministerstva, kdy k půjčkám docházelo za nižší, tj. výhodnější úrokovou míru, než za kterou byly následně investovány ve státní pokladně.*“ Nesplacený zůstatek těchto půjček k 30. 6. 2012 ve výši 8,1 mld. Kč byl k uvedenému datu podle údajů tabulky č. 85 na str. 149 Zprávy součástí státního dluhu. **NKÚ upozorňuje, že § 34 rozpočtových pravidel neobsahuje pro oblast řízení likvidity státní pokladny oprávnění Ministerstva financí k vypůjčování peněžních prostředků za účelem jejich zhodnocení.**
13. Na str. 169 Zprávy jsou údaje o investovaných peněžních prostředcích na *Souhrnném účtu státní pokladny* a dosažených úrokových výnosech v celkových hodnotách. Pro úplnější informaci o investování peněžních prostředků státní pokladny NKÚ doporučuje uvádět také průměrnou úrokovou sazbu p. a., která byla při investování těchto peněžních prostředků dosažena.

II. Výsledky hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí 2012 a pokladní plnění státního rozpočtu k 30. 9. 2012

1. Příjmy státního rozpočtu k 30. 6. 2012

K 30. 6. 2012 dosáhly celkové příjmy SR výše 504,6 mld. Kč, což představovalo 46,4 % rozpočtu po změnách, tj. o 38,9 mld. Kč méně oproti poměrné části příjmů SR připadající na 1. pololetí. V meziročním srovnání došlo k poklesu příjmů SR v celkovém vyjádření o 3,0 mld. Kč, což představuje 0,6 %.

Na str. 28 Zprávy se uvádí **očekávaný propad daňových příjmů o cca 35,0 mld. Kč.** Rozpočet daňových příjmů pro rok 2012 počítá s částkou 945,5 mld. Kč, což je o 29,1 mld. Kč více, než byl rozpočet roku 2011, a **dokonce o 55,3 mld. Kč více, než byla skutečnost dosažených daňových příjmů za rok 2011.** K 30. 6. 2012 jsou daňové příjmy plněny na 46,7 %, což je oproti poměrné části připadající na 1. pololetí roku 2012 o 31,3 mld. Kč méně. Co se týče příjmů z pojistného na sociální zabezpečení, rozpočet pro rok 2012 je postaven na částce 384,0 mld. Kč, což je

o 10,7 mld. Kč více, než bylo rozpočtováno v roce předchozím, a zároveň **o 17,2 mld. Kč více, než byla skutečnost dosažená za celý rok 2011.** K 30. 6. 2012 bylo odvedeno na pojistném na sociální zabezpečení 185,6 mld. Kč (to je o téměř 5,0 mld. Kč více než ve stejném období minulého roku), což je plnění na 48,3 % rozpočtu a oproti poměrné části připadající na 1. pololetí je to o 6,4 mld. Kč méně.

Závažná je skutečnost neplnění některých objemově významných druhů příjmů, zejména se jedná o nenaplňování očekávání v inkasu spotřebních daní a DPH i přes provedené legislativní úpravy. Zpráva analyzuje příčiny tohoto stavu nedostatečně (kromě upozornění na metodickou změnu v oblasti DPH), nicméně je zřejmé, že legislativní úpravy dosud v této oblasti požadovaný efekt nepřinášejí. Nabízí se tak otázka spolehlivosti odhadů a výpočtů při konstrukci návrhu příjmové strany SR. Samostatným problémem je vážně ohrožené naplnění příjmů SR souvisejících s financováním společných programů České republiky a Evropské unie.

Tabulka č. 2 – Přehled výše příjmů SR a jejich plnění k 30. 6. v letech 2008–2012

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy celkem (v mld. Kč)	536,6	506,7	507,9	507,6	504,6
Plnění rozpočtu (v %)	51,6	44,9	48,7	47,5	46,4
Meziroční nárůst (+) nebo pokles (-) (v %)	+11,0	-5,6	+0,2	-0,3	-0,6

Z tabulky č. 2 je zřejmé, že celkové příjmy SR se od roku 2009 udržují prakticky na stejné úrovni, a to i přes provedená legislativní opatření. Dochází však ke snižování procenta plnění těchto příjmů vůči rozpočtu. Jednou z možných příčin může být nadhodnocení SR na jeho příjmové straně. Pokud jde o daňové příjmy, Zpráva uvádí na str. 43–58 také podrobnější informace k vývoji nedoplatků těchto příjmů a k jejich vymáhání. Vzhledem k dlouhodobému charakteru a závažnosti této problematiky zejména v případě DPH (jen u DPH došlo za 1. pololetí 2012 ke zvýšení nedoplatků o 9,3 mld. Kč a jejich celková výše ve vztahu k veřejným rozpočtům dosáhla 79,4 mld. Kč) **NKÚ doporučuje, aby Zpráva obsahovala také informace o opatřeních, která v této oblasti vláda provádí či provede.** Zpráva v této části uvádí zejména informace o faktorech, které nepříznivě ovlivňují efektivitu a výsledky činnosti finančních úřadů (omezené možnosti správců daně zjistit změny zaměstnavatele u dlužníků, dlužníci se záměrem vyhnout se exekuci poukazují své peněžní prostředky na účty třetích osob, vyplácení sjednané mzdy v hotovosti bez příslušného záznamu ve mzdové evidenci, vykazování fiktivní ekonomické činnosti za účelem čerpání nadměrných odpočtů DPH společnostmi bez vlastního majetku, zneužívání možnosti fyzických osob pokračovat v podnikatelských aktivitách v nově zřízených právnických osobách i přes dluhy zanechané v dřívějších podnikatelských subjektech, ne zcela uspokojivý počet pracovníků vymáhacích útvarů finančních úřadů apod.).

2. Výdaje státního rozpočtu k 30. 6. 2012

Celkové výdaje SR dosáhly k 30. 6. 2012 výše 576,4 mld. Kč, to představovalo 48,3 % rozpočtu po změnách, a nebylo tak dočerpáno 19,9 mld. Kč jejich poměrné části připadající na 1. pololetí. Oproti skutečnosti stejného období předchozího roku však byly výdaje vyšší o 5,9 mld. Kč. Porovnání čerpání výdajů SR v letech 2008–2012 vždy k 30. 6. je uvedeno v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Přehled výše výdajů SR a jejich plnění k 30. 6. v letech 2008–2012

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Výdaje celkem (v mld. Kč)	542,2	574,9	583,6	570,5	576,4
Plnění rozpočtu (v %)	48,8	49,3	48,4	47,4	48,3
Meziroční změna (v %)	+12,5	+6,0	+1,5	-2,2	+1,0
Běžné výdaje (v mld. Kč)	488,7	523,8	527,7	523,2	534,4
Kapitálové výdaje (v mld. Kč)	53,5	51,1	55,9	47,3	42,0

Pololetní čerpání výdajů SR nevybočuje v roce 2012 z procentního podílu na ročním rozpočtu výdajů obvyklého v minulých letech, v celkové výši jsou výdaje letošního roku zhruba na úrovni roku 2009. Ke struktuře výdajů Zpráva uvádí, že běžné výdaje meziročně vzrostly v absolutním vyjádření o 11,2 mld. Kč a u kapitálových výdajů došlo ke snížení o 5,3 mld. Kč (v prvním odstavci Zprávy na str. 71 je chybně uvedeno snížení o 3,4 mld. Kč).

Největší část běžných výdajů, které byly rozpočtovány v celkové výši 1 092,8 mld. Kč s meziročním nárůstem 6,6 mld. Kč, tvoří výdaje mandatorní. Pro rok 2012 byly rozpočtovány ve výši 690,8 mld. Kč, což je 58,1 % celkových rozpočtovaných výdajů a zároveň se jedná o meziroční zvýšení o 11,2 mld. Kč. Oproti skutečnosti roku 2011 však už jde o zvýšení o 38,1 mld. Kč, z toho připadá na zvýšení mandatorních sociálních výdajů částka 23,6 mld. Kč a 23,8 mld. Kč na výdaje na obsluhu státního dluhu (u některých dalších mandatorních výdajů došlo ke snížení). **U výdajů na obsluhu státního dluhu se však očekává nečerpání 18,6 mld. Kč oproti schválenému rozpočtu.**

Kapitálové výdaje byly do schváleného rozpočtu zahrnuty v částce 96,9 mld. Kč, což je o 7,6 mld. Kč méně oproti schválenému rozpočtu roku 2011. Stejně jako v minulých letech souvisí část kapitálových výdajů (dle Zprávy) s financováním programů reprodukce a provozování majetku. V roce 2009 byla zavedena evidence výdajů na programy podle jejich typizace buď v systému EDS (evidenční dotační systém), na který pro rok 2012 připadají výdaje ve výši 18,5 mld. Kč, nebo v systému SMVS (správa majetku ve vlastnictví státu), na který připadají výdaje ve výši 21,3 mld. Kč. Přehled o výdajích vedených v těchto evidencích od roku 2009 je uveden v tabulce č. 4. Již tradičně Zpráva uvádí, že v aktuálním roce lze očekávat změny v přístupu resortů k reprodukci majetku ve vlastnictví státu směrem k její neinvestiční části,

tj. místo pořizování majetku by měla být upřednostněna kvalitnější péče o stávající majetek. NKÚ konstatuje, že toto přesvědčení autoři Zprávy uvádějí již od roku 2009, přičemž nepodávají informaci, jak se jejich očekávání naplňuje.

Tabulka č. 4 – Výdaje na programy reprodukce a provozování majetku

Evidence	Rok 2009 (v mld. Kč)	Rok 2010 (v mld. Kč)	Rok 2011 (v mld. Kč)	Rok 2012 (v mld. Kč)
EDS	23,9	21,5	21,4	18,5
SMVS	38,9	32,6	25,0	21,3
Celkem	62,8	54,1	46,4	39,8

3. Saldo hospodaření státního rozpočtu k 30. 6. 2012

Hospodaření SR skončilo k 30. 6. 2012 schodkem ve výši 71,7 mld. Kč, což je o 8,9 mld. Kč horší výsledek než ve stejném období minulého roku a o 19,0 mld. Kč více oproti poměrné části rozpočtovaného schodku roku 2012 připadající na 1. pololetí 2012. Na tomto výsledku se v porovnání se stejným obdobím minulého roku podílí především vyšší čerpání výdajů o 5,9 mld. Kč při současném snížení příjmů v meziročním srovnání o 3,0 mld. Kč. Dle Zprávy se do vyššího čerpání výdajů promítli dřívější transfer prostředků na regionální školství, kdy se poskytnuté zálohy na 3. čtvrtletí promítly na rozdíl od roku 2011 už do pololetního čerpání. Překročení poměrné výše schodku za 1. pololetí 2012 z celkového rozpočtovaného schodku roku 2012 bylo rozhodujícím dílem způsobeno neplněním příjmů SR o 38,9 mld. Kč při nedočerpání výdajů SR o 19,9 mld. Kč. Porovnání výsledku hospodaření SR za 1. pololetí od roku 2008 je uvedeno v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5 – Saldo hospodaření státního rozpočtu (v mld. Kč)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Saldo k 30. 6.	-5,6	-68,26	-75,66	-62,86	-71,7

Zpráva obsahuje také výhled plnění SR do konce roku s odhadem celkového salda hospodaření SR a avizuje možné zhoršení schodku SR o 10 mld. Kč oproti jeho rozpočtované výši. **Jako největší riziko pro dodržení schodku SR, jehož výši není možné dosud vyčíslit, Zpráva uvádí příjmy související se společnými programy České republiky a Evropské unie** (k 30. 6. 2012 byly tyto příjmy podle Zprávy plněny na 40,5 % rozpočtu po změnách). Propad daňových příjmů včetně pojistného na sociální zabezpečení (odhad uvedený ve Zprávě ve výši 35,0 mld. Kč) by měl být kompenzován vládou schváleným vázáním výdajů (23,6 mld. Kč) a také díky nevyčerpání rozpočtovaných výdajů na obsluhu státního dluhu (12,5 mld. Kč nad úroveň vázaných výdajů v kapitole *Státní dluh*), v kapitole *Všeobecná pokladní správa* (2,0 mld. Kč) a v oblasti sociálních dávek (3,0 mld. Kč). Ačkoliv se očekává horší než rozpočtovaný schodek SR, Zpráva nezmiňuje žádná další aktivní opatření, která by měla dopady nepříznivého vývoje zmírnit. **NKÚ postrádá např. informaci o systémových opatřeních v oblasti daňových příjmů včetně pojistného na sociální zabezpečení, kde výše nedoplatků k 30. 6. 2012 dosáhla částky**

201,6 mld. Kč, což je o 12,6 mld. Kč více než ke konci minulého roku, a neustále narůstá.

4. Pokladní plnění státního rozpočtu k 30. 9. 2012

K 30. 9. 2012 vykázal SR dle údajů o jeho pokladním plnění schodek ve výši 71,4 mld. Kč. Oproti 1. pololetí tedy došlo k mírnému snížení o 0,3 mld. Kč.

Celkové příjmy dosáhly výše 757,1 mld. Kč, což představuje 69,6 % rozpočtu po změnách. Pokračuje tak nepříznivý vývoj v této oblasti a rozpočet příjmů není naplňován o 58,2 mld. Kč oproti poměrné části příjmů připadající na 1. až 3. čtvrtletí 2012 (ke konci 1. pololetí činil výpadek příjmů 38,9 mld. Kč). Méně než na 75 % rozpočtu byly plněny daňové příjmy (70,5 %), z toho byl nejméně naplňován příjem z DPH (64,7 %). Výběr DPH sice zaznamenal zlepšení oproti předchozímu období roku 2012, výpadek poměrného plnění příjmů z této daně se ale dále zvýšil z 18,7 mld. Kč ke konci 1. pololetí na 22,8 mld. Kč k 30. 9. 2012. Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení dosáhly 277,3 mld. Kč, což je 72,2 % rozpočtované výše. V meziročním srovnání došlo k zlepšení výběru pojistného, nenaplnuje se však zcela očekávání vyvolané provedenými legislativními opatřeními (např. povinnost platit pojistné z dohod o provedení práce apod.), která měla přinést růst těchto příjmů o 4,7 % oproti roku 2011. Inkaso spotřebních daní dosáhlo výše jen 70,8 % a znamenalo meziroční pokles o 1,4 mld. Kč.

Celkové výdaje SR dosáhly k 30. 9. 2012 výše 828,6 mld. Kč, což představovalo 69,5 % rozpočtu po změnách a zároveň to bylo o 18,4 mld. Kč méně než ve srovnatelném období minulého roku. Běžné výdaje byly čerpány na 69,6 % rozpočtu po změnách a v absolutní částce dosáhly výše 755,6 mld. Kč, což je o 9,4 mld. Kč méně než ve srovnatelném období minulého roku. Celkem 53,5 % z běžných výdajů, tj. 403,9 mld. Kč, představovaly mandatorní sociální výdaje. Oproti stejnému období minulého roku bylo čerpání těchto výdajů vyšší o 3,8 mld. Kč. Vyšší výdaje oproti předchozímu roku jsou v kapitole *Státní dluh*, kde především na úrocích bylo zaplaceno 46,1 mld. Kč (tj. o 3,1 mld. Kč více než ve srovnatelném období roku 2011); přesto dále trvá předpoklad významného nečerpání výdajů této kapitoly. Rozpočet kapitálových výdajů po změnách činil 106,8 mld. Kč a k 30. 9. 2012 bylo vyčerpáno 73,0 mld. Kč, tj. plnění na 68,4 % rozpočtu po změnách, což je oproti stejnému období roku 2011 o 9,1 mld. Kč méně.

Podle pokladního plnění dosáhl schodek SR k 30. 9. 2012 výše 71,4 mld. Kč, když příjmy dosáhly výše 69,6 % rozpočtu po změnách a výdaje dosáhly výše 69,5 % rozpočtu po změnách. Přestože za toto období došlo k meziročnímu růstu daňových příjmů včetně pojistného na sociální zabezpečení, neplnění rozpočtovaných příjmů dále představuje riziko překročení rozpočtovaného schodku. Vláda podle *Informace o pokladním plnění státního rozpočtu České republiky za 1. až 3. čtvrtletí 2012* předpokládá, že přijatými opatřeními na výdajové straně SR (váznání výdajů v rozpočtové sféře, nečerpání výdajů v kapitolách *Státní dluh* a *Všeobecná pokladní správa*, úspory v oblasti sociálních dávek) se jí podaří odvrátit hrozící vysoký schodek SR. Stejně, jako je uvedeno ve Zprávě, očekává vláda překročení rozpočtovaného

schodku SR do 10,0 mld. Kč, a to v závislosti na inkasu transferů z EU, které k 30. 9. 2012 byly plněny na 53,1 % rozpočtu po změnách.

III. **Hospodaření veřejných rozpočtů v 1. pololetí 2012**

Dle Zprávy lze v tomto roce očekávat meziroční zlepšení vývoje hospodaření veřejných rozpočtů prezentované v metodice peněžních toků. Očekává se deficit veřejných rozpočtů ve výši 158,2 mld. Kč, což by představovalo 4,1 % HDP; v roce 2011 byl tento ukazatel na úrovni 4,5 % HDP. Zároveň Zpráva předpokládá nedodržení fiskálního cíle stanoveného v návrhu SR na rok 2012 ve výši 3,3 % HDP (očekává se skutečnost ve výši 3,7 % HDP). Tento ukazatel se sleduje pro účely plnění tzv. maastrichtských kritérií v metodice ESA 95 v rámci konvergenčního programu České republiky. Největší podíl na deficitu veřejných rozpočtů má tradičně deficit SR i přes jeho meziroční předpokládané zlepšení o 33,4 mld. Kč. Deficitní hospodaření ve výši 17,6 mld. Kč se předpokládá u mimorozpočtových státních fondů, což představuje meziroční zhoršení o 9,7 mld. Kč. NKÚ opakovaně upozorňuje na nedostatek vlastních příjmů státních fondů a tím vznikající dotační závislost na SR.

Negativní tendence se permanentně projevují ve vývoji dluhu veřejných rozpočtů, a to i přes skutečnost, že se v roce 2012 očekává meziroční nárůst o 10,2 %, což představuje zpomalení dynamiky růstu dluhu veřejných rozpočtů o 0,5 procentního bodu. Absolutní výši dluhu veřejných rozpočtů v roce 2012 odhadovala vláda v době zpracování Zprávy na 1 725,4 mld. Kč, tj. 44,9 % HDP. Vývoj absolutní výše konsolidovaného dluhu veřejných rozpočtů v minulých obdobích a jeho podílu na HDP v časové řadě (podle aktuálních údajů z níže uvedených zdrojů) je uveden v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6 – Vývoj dluhu veřejných rozpočtů a jeho podílu na HDP

Rok	2008	2009	2010	2011	2012*
Dluh veřejných rozpočtů (v mld. Kč)	1 070,8	1 257,6	1 426,4	1 565,1	1 725,4
Podíl na HDP (v %)	29,0	33,6	37,8	41,1	44,9

Zdroj: dokumentace k návrhu státního rozpočtu na rok 2012 a na rok 2013.

* Jedná se o odhad Ministerstva financí.

Tabulka č. 7 – Podíl státního dluhu na dluhu veřejných rozpočtů

Rok	2008	2009	2010	2011	2012*
Konsolidovaný státní dluh (v mld. Kč)	979,6	1 159,6	1 323,9	1 461,0	1 616,9
Podíl státního dluhu na celkovém dluhu (v %)	91,5	92,2	92,6	93,2	93,7

Zdroj: dokumentace k návrhu státního rozpočtu na rok 2012 a na rok 2013.

* Jedná se o odhad Ministerstva financí.

NKÚ opakovaně upozorňuje na negativní tendenci v dlouhodobém vývoji (nárůstu) dluhu veřejných rozpočtů, ovlivněnou z více než 90 % schodkovým hospodařením státního rozpočtu. Na celkové výši dluhu dále participují zejména územní samosprávné celky a některé státní fondy (Státní zemědělský intervenční fond a Státní fond životního prostředí). Zpráva uvádí, že absolutní výše dluhu v mezinárodním srovnání není zatím vysoká, ale varovným signálem je v posledních letech (i přes předpokládané zpomalení v roce 2012) dynamika růstu dluhu. NKÚ s tímto hodnocením souhlasí a na tuto skutečnost opakovaně upozorňuje stejně jako na již zanedbatelný vliv privatizačních zdrojů, které v minulých letech umožňovaly dynamiku růstu dluhu zpomalovat.